

Sjećanje na Josipa Gudića Joška (1935. – 2012.)

IVAN FERENČAK

1. Uvod

Josipa Gudića Joška upoznao sam u vrijeme mojeg gimnazijskog školovanja. Bio je student, rado viđen u svakom društvu, posebno u koprivničkim kulturnim i sportskim krugovima, u kojima je godinama igrao veliku i važnu ulogu. Zapravo je godinama bio važna osoba koprivničkog Gradskog amaterskog kazališta¹ i kao glumac, ali i kao direktor te legendarne institucije. Uz Velju Maravića Joško je bio najdugovječniji aktivni član GAK-a. Tko zna kako bi se stvari odvijale da se GAK nije ugasio u prvoj polovini šezdesetih. Joško je svoj profesionalni put nastavio u sportu kao prvi čovjek Saveza organizacija fizičke kulture ili skraćeno SOFK-e. Zapravo je bio poveznica svim koprivničkim sportovima iako ga nekako ljudi najviše vežu uz Ženski rukometni klub Podravka, s obzirom na to da je u njegovo vrijeme ženski rukomet doživljavao svoj uspon, a na vrhu se održao i do danas.

Joško je maturant jedne poznate generacije gimnazijskih maturanata 1954. godine kojoj pripadaju i koprivnički akademik Milivoj Solar te profesorica Maja Kučan. U vrijeme kad je naš gimnazijski bend svirao, krajem pedesetih i početkom šezdesetih prošlog stoljeća, na nezaboravnim plesnjacima i zabavama u Domoljubu, Joško je bio rado viđen gost, predvodnik brežanskog „klana“ njegovih vršnjaka, prijatelja i susjeda. Kao student prava koje na

žalost nije završio, bio je zapravo njihov vođa jer je u to vrijeme malo tko u Beču, kako se i danas zove jedna ulica na Brežancu, bio gimnazijalac, a kamoli student. On se i sam silno ponosio svojim Brežancem koji je bio predmet mnogih njegovih priča. U vrijeme djelovanja GAK-a moja je generacija uživala u kazališnim predstavama, ali nismo mogli ni pomišljati na nekakvo prisnije druženje s Joškom i drugim članovima te kazališne družine. Doduše, mnogi gimnazijalci su već počeli aktivno glumiti u predstavama GAK-a pa sam se i ja preko njih nastojao pomalo družiti s Joškom. Zapravo smo bili jako počašćeni kad bi imali prilike sjediti u njegovom društvu. Bio je neiscrpan izvor kojekakvih priča i nestašluka pripadnika njegove generacije, ali i drugih važnih pripadnika tadašnjeg koprivničkog javnog i kulturnog života.

2. Djelovanje unutar Gradskog amaterskog kazališta

Prva predstava koju sam gledao kao učenik prvog razreda gimnazije bio je „Zajednički stan“, komedija u tri čina u kojoj je Joško igrao ulogu Pepija. Režiser je bio Velimir Maravić. Koprivnička publika jako je dobro prihvatila ovu predstavu, a u njoj je igralo čak pet gimnazijalaca. Premijera je bila 28. siječnja 1956. godine. Već 5. travnja 1956. godine na repertoaru GAK-a bila je predstava „Radoznalica“,

¹ U nastavku teksta koristit će se pokratak GAK.

Sl. 1. Ansambl Gradskog amaterskog kazališta u predstavi „Radoznalica“.

Sl. 2. Ansambl Gradskog amaterskog kazališta u predstavi „Gospodsko dete“.

komedija u četiri čina s podnaslovom „Ili ako želite tragikomedija u pet činova“, po pripovijetci Miguela de Cervantesa. Režiju je potpisala Branka Vrabec, a Joško je igrao Pedra. Iako su to pedesete godine prošlog stoljeća, GAK igra i strane autore pa se tako 22. lipnja 1957. godine na repertoaru našla predstava „Otkad postoji raj“ čiji je autor John Boynton Priestley. Komedija je to u tri čina na temu ljubavi i braka. Joško je u njoj igrao ulogu Philipa, a režiju potpisuje Velimir Maravić. Jedna od najomiljenijih predstava mnogih amaterskih kazališta bila je tih godina „Gospodsko dete“ Kalmana Mesarića. Komedija je to u tri čina čiju režiju opet potpisuje Velimir Maravić, a Joško igra ulogu Jožeka dok mu je partnerica Vesna Švec. Predstava je predstavljena na sceni GAK-a 8. veljače 1958. godine.

Još jedna značajnija predstava, Eshilov „Agamemnon“ na sceni GAK-a počinje se prikazivati 16. lipnja 1958. godine. Bila je to predstava koja je ansamblu donijela mnoga priznanja publike, ali i kazališnih stručnjaka. Režiju i scenografiju i ovog puta potpisuje Velimir Maravić, a Joško u njoj igra ulogu Talibija.

Sljedeća uspješna predstava bila je drama u tri čina „Ljudi“, autora Velimira B. Subotića. Joško ovog puta igra ulogu Saše, a redatelj je Petar Prpić Pjer. Njih su dvojica skoro vršnjaci, godina dana razlike, no Pjer je u to vrijeme već profesor i aktivno sudjeluje u koprivničkom kulturnom životu. Predstava se počela prikazivati 28. studenog 1959. godine.

Prema meni dostupnim informacijama, zadnja predstava u kojoj je Joško igrao bila je predstava „Proljeća nedopjevana“ koja je premijerno prikazana 7. svibnja 1961. godine. Tekst su za ovu predstavu napisali Vjera Rašković i Pero Pletikosa, a bila je posvećena uspomeni na streljane gimnazijalce u Kragujevcu 1941. godine. Poznatu pjesmu pjesnikinje Desanke Maksimović „Krvava bajka“ u predstavi je čitala Vesna Švec. Režiju i scenarij ovog puta potpisuje Krsto Milošić, a Joško igra ulogu Slobodana Ratkovića.

Ovdje treba naglasiti kako su članovi GAK-a bili angažirani i na drugim društvenim događanjima kao što su razne akademije i slični prigodni programi. U tim ulogama sudjelovali su stariji i ozbiljniji članovi poput Joška ili Velje Maravića.

3. Joško, naš vođa

Nakon gašenja GAK-a polovinom šezdesetih, njegovi su članovi potražili neke druge zanimacije. Ljudi su krenuli svojim putevima: na studij, prihvatili se glazbe, zaposlili se, poučavali/poženi se, odselili iz Koprivnice. Kako se Joško u to vrijeme već družio s nekim mlađim članovima GAK-a, a u tom su društvu bili i kolege iz meni bliskih generacija (Ivo Čičin Mašansker, Milan Šimunović, Zlatko Kauzlarčić Atač i drugi), posve spontano je postao član jedne, u to vrijeme puno mlađe koprivničke

Sl. 3. Članovi Gradskog amaterskog kazališta u izvođenju recitala.

klape, i na neki način naš uzor i vođa. U mojoj knjizi „Ko to ne voli Podravce?“ jedna priča nosi naslov „Lepo ime Josip“ i posvećena je ljudima tog imena koji su mi puno značili u životu. Dio priče posvećen je upravo Jošku. Nekako se dogodilo da brzo postanem i u njegovoj kući čest gost te upoznam dobro i njegove roditelje, jednu staru brežansku obitelj. Joško je već u to vrijeme imao automobil, popularnu „fuku“, što je bila velika prednost da možemo ponekad skoknuti do Šoderice ili do nekog udaljenijeg odredišta. Ono što je mene, a i druge članove klape posebno oduševljavalo bilo je Joškovo recitiranje Jesenjina i Galovića. U jednom trenutku svojega nadahnuća, u toplini draganovečkih gorica i uz pomoć draganovečke graševine, Joško bi ustao i krenuo recitirati:

Jesi l' živa staričice moja?

Sin tvoj živi i pozdrav ti šalje.

Nek uvečer nad kolibom tvojom

Ona čudna svjetlost sja i dalje.²

Oko stola tišina, kapne po koja „gemišt-suzi“, a koji trenutak kasnije novi podsjetnik na našeg nezaboravnog Galovića. Tu je Joško bio majstor, jedini u društvu pozvan da nam približi ozračje Galovićeve poezije s obzirom na to da

su Galović i obitelj Gudić bili skoro pa prvi međaši u Starigradu. Bio je tu naravno „Kostanj“ i druge nezaboravne Franove pjesme, no neka-ko najduže pamtim u Joškovoju interpretaciji pjesme „V trsju“ i ovu nezaboravnu kiticu:

Meko je i još se gazi-

Neje vroče baš,

Jen debeli mravec plazi

S trsja na brajdaš.³

U interpretaciji Galovića bio je sjajan. Tako se jednom dogodilo da se u isto vrijeme u jednoj draganovečkoj klijeti nađu akademik Tonko Maroević, veliki hrvatski glumac Drago Krča i Joško. Tema je naravno bila Galović. Treba li reći tko je to najbolje odradio/odrecitirao? Naravno, bio je to naš Joško.

Njegove priče kolaju i danas među članovima naše dugovječne klape. Kad želimo ispričati nešto jako važno, počinjemo s onom Joškinom čuvenom rečenicom: *Ozbiljno ti velim. Časnu ti reč dajem!* I kako poslije takvih riječi ne vjerovati u takvu priču?

4. Joško i sport

Ruku na srce, o Jošku kao dugogodišnjem sportskom radniku, godinama prvom čovjeku Saveza organizacija fizičke kulture, skraćeno SOFK-e, najmanje znam iako smo se upravo u to vrijeme najintenzivnije družili. Joška sam gledao još na starom Slavenovom igralištu, u mojem prvom susjedstvu, kao mladog nadarenog nogometaša koji se brzo prestao aktivno baviti nogometom. Ono što Koprivničanci najviše pamte je njegov rad u Rukometnom klubu Podravka. Bio je tajnik kluba od 1964. do 1988. godine i dugi niz godina tajnik SIZ-a za fizičku kulturu⁴. Zapravo bi trebalo reći da je Joško godinama bio prvi čovjek koprivničkog sporta

² JESENJIN, Sergej: *Pismo majci* 1924. (prijevod Dobriša Cesarić).

³ <https://galoviceva-jesen.eu/citajte-galovica/>

⁴ Kratica SIZ koristila se za imenovanje Samoupravne interesne zajednice.

Sl. 4. Joško Gudić u predstavi „Zajednički stan“ 10. 5. 1957. godine.

s obzirom na to da je veliki dio sportskih aktivnosti bio koordiniran preko SIZ-a ne samo u Koprivnici nego i u ondašnjoj koprivničkoj općini. To je značilo i okupljanje mnogih mladih ljudi oko nekoliko sportova. U to vrijeme se igrala vrlo popularna, i dobro posjećena malonogometna liga, na tadašnjem betonskom rukometnom igralištu. Zašto ne reći i ovo: u ono se vrijeme odlično snalazio u krugu poznatih Koprivničanaca pa i u krugu tadašnjih lokalnih političara. Ono što želim posebno istaći: Joško je bio rođeni lider i u GAK-u i u sportu, a posebno smo ga cijenili mi njegovi mnogo mlađi prijatelji. Tih godina, dok se GAK pomalo gasio, odlazim u Zagreb na studij, već odavno sam muzičar pa teme naših „klapskih“ razgovora nisu mogle biti previše ni sport ni glazba. Bila nam je bliža gastronomija, svakodnevni život, štikleci iz naših života i ono *tako vam je nekoć*

bilo. Zapravo bi se moglo reći da smo uz Joška bili više hedonisti nego realisti.

Ova priča o Jošku bi trebala završiti nekako ovako: Bio jednom jedan Joško iz Brežanca, iz ulice Beč, nezaboravni lik iz legendarnog GAK-a, nezaboravni koprivnički sportski radnik, dugogodišnji član najdugovječnije koprivničke klape. *Ozbiljno vam velim. Časnu vam reč dajem!*